

Diagnostikas darbs par drošību ceļu satiksmē 10. - 12. klasei

KOPSAVILKUMS

Diagnostikas darbs vidusskolas vecuma skolēniem tika veidots kā tiešsaistes tests (aktīvs no 2. līdz 4. martam vietnē csdd.drossinternets.lv), ar mērķi konstatēt skolēnu zināšanas par drošību ceļu satiksmē, noskaidrot skolēnu attieksmi un potenciālo rīcību situācijās, kas saistītas ar drošību uz ceļa, kā arī noteikt skolēnu prasmes kritiski izvērtēt informāciju medijos par notikumiem uz ceļa. Diagnostikas darba saturu un norisi nodrošināja Valsts izglītības satura centrs, sadarbojoties ar Ceļu satiksmes drošības direkciju un Latvijas Drošāka interneta centru (Drossinternets.lv).

Skolēniem Diagnostikas darba izpildei tika dotas 40 minūtes. Diagnostikas darbā tika ietverti 32 jautājumi, kas dalīti 3 tematiskajos blokos:

- iepazīšimies;
- kad esi gājējs vai pasažieris;
- kad esi velosipēda vai mehāniskā transportlīdzekļa vadītājs un/vai īpašnieks.

Diagnostikas darbā piedalījās 70 skolas, **2603** skolēni:

- 10. klase – 983 dalībnieki,
- 11. klase – 795 dalībnieki,
- 12. klase – 825 dalībnieki.

Iegūtā pareizo atbilžu kopsumma **73,3%**: 10. klase – 71%, 11. klase – 73%, 12. klase – 76%.

Analizējot iegūtās atbildes, var secināt, ka skolēniem kopumā ir vidējas vai vidēji labas zināšanas par drošību ceļu satiksmē, tomēr izceļas daži rādītāji, kas liecina par nepietiekamām zināšanām un izpratnes trūkumu būtiskos drošības aspektos.

Jāpilnveido skolēnu izpratne par drošības jostu un atstarotāju lietošanu

Tikai 65% skolēnu zina, ka nepiesprādzējoties aizmugurējā sēdekļī, viņi ne tikai apdraud savu drošību, bet arī var saņemt sodu, savukārt, 30,7% uzskata - par to, ka pasažieris aizmugurējā sēdekļī nav piesprādzējies, ir atbildīgs automašīnas vadītājs.

Tikai 65,5% skolēnu apzinās, ka drošības jostas lietošana priekšā sēdošajiem samazina nāves risku līdz 50%, bet aizmugurē sēdošajiem līdz pat 75%. 28,8% skolēnu uzskata, ka drošības jostas lietošana ievērojami mazāk samazina nāves risku.

Atstarotāja nozīmi pareizi novērtē tikai 46,8% skolēnu.

Jāpilnveido skolēnu izpratne par drošības noteikumiem, kas jāievēro, braucot ar velosipēdu, motociklu, elektrisko skrejriteni

Skolēnu atbildes diagnostikas darbā liecina par nepietiekamām zināšanām par noteikto vecumu, kurā ar konkrēto mehānisko transporta līdzekli atļauts braukt, kā arī par drošības noteikumiem – vai var vest pasažieri ar elektrisko skrejriteni u.c. Svarīgi pilnveidot arī zināšanas par ceļu satiksmes noteikumiem, piedaloties satiksmē – braukšanas joslas, ceļa zīmes, braukšanas secība krustojumos.

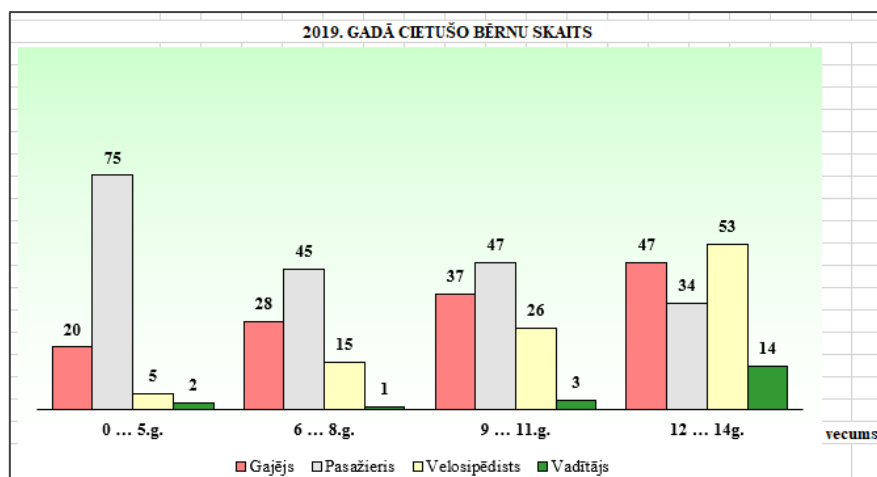
Skolēni zina, kā rīkoties pēc ceļu satiksmes negadījuma – 94,4% skolēnu zvana 112 un izsauc ātro palīdzību.

Skolēni apzinās uzmanības nozīmi uz ceļa – 92,2% skolēnu saka, ka lietot mobilo telefonu un austiņas uz ielas ir bīstami, jo jaunielis neredz un nedzird apkārt notiekošo.

Jāpilnveido skolēnu medijpratība un informācijas pratība, kā arī jāsekmē izpratne par pilsoniskās aktivitātes un līdzdalības nozīmi drošākas vides veidošanā

Drošība uz ceļa nav atkarīga tikai no zināšanām par ceļa zīmēm un satiksmes noteikumiem. Bieži vien tieši attieksme un rīcība konkrētā situācijā ir cēlonis negaidītām, nopietnām vai pat traģiskām sekām. Diagnostikas darbā tika ietverti jautājumi, kuri netika vērtēti ar punktiem, bet skolēnu atbildes atspoguļoja attieksmi, individuālo rīcību, pārdomas. Analizējot atbildes, ir redzams, ka vairāk kā 90% skolēnu zina un sniedz pareizās/ pozitīvās atbildes, apliecinot, ka nedalās ar nepārbaudītām ziņām, nepieņem izaicinājumus, aizdomājas par sociālo kampaņu paustajiem vēstījumiem, aktīvi piedalās apkārtējās vides uzlabošanā. Ja atbildes neskatāmies reālās dzīves kontekstā, tās vērtējamas atzinīgi, taču realitāte un statistika mudina aizdomāties - viltus ziņas izplatās, dažādu izaicinājumu popularitāte pieaug, jauniešu pilsoniskā aktivitāte un atbildība ir zema, ceļu satiksmes negadījumi diemžēl notiek.

Lai arī 2019. gads ir pirmais, kad ceļu satiksmes negadījumos cietušo bērnu un jauniešu kļūst mazāk, kā tas ir bijis līdz šim, aiz katra cietušā stāv kāda cilvēka zināšanas vai to trūkums, izpratne, attieksme un rīcība. Tāpēc ļoti būtiska ir sistemātiska, jēgpilna ceļu satiksmes drošības jautājumu integrēšana visās vecuma grupās un mācību jomās.



Avots: Ceļu satiksmes drošības direkcija, 2019

Latvijas izglītības telpa šobrīd mainās, notiek satura un pieejas pilnveide, lai sasniegtu mērķi - lietpratīgs skolēns, kurš grib un spēj mācīties visu mūžu, prot risināt reālas dzīves izaicinājumus, radīt inovācijas, attīstīt dažādas personības īpašības, kas palīdz veidoties par laimīgu un atbildīgu personību. Izglītības mērķis ir bērna un jaunieša spēja un vēlme rīkoties vēl nepieredzētās, kompleksās dzīves situācijās, turklāt to darot gan sevī, gan sabiedrības un pasaules labā (atšķirībā no izolētu, pasīvu zināšanu apguves).

Lai minēto mērķi sasniegtu un palīdzētu izaugt atbildīgam, zinošam, drošam cilvēkam, ceļu satiksmes drošības jautājumus aicinām ietvert ikvienā vecuma grupā, daudzpusīgi, integrēti, regulāri, mācoties apzināties cēloņu un seku kopsakarības, kritiski analizējot rīcību, pamatojot attieksmi, interesējoties par apkārt notiekošo un saskatot savu lomu procesu uzlabošanā. Ceļu satiksmes drošība ir kompleksa – bremsēšanas ceļu aprēķinām fizikā, krāsu mācību apgūstam mākslā, pirmās palīdzības sniegšanu apgūstam sporta un veselības jomā, avārijās cietušo dzīvesstāsti izmantojami lasīšanai un diskusijām, mūzikā analizējam skaņu signālus un to dzirdamību.

Svarīga ir apziņa - katrs no mums ir sabiedrības daļa, kas ietekmē un veido vidi, kurā mēs paši dzīvojam. Likumi un noteikumi nav radīti, lai mums traucētu, ierobežotu brīvību, bet gan, lai sakārtotu, pasargātu un rūpētos. Ikvienu likuma vai noteikumu pamatā ir kāda problēma, ko šie ekspertu izstrādātie normatīvie akti risina. Iedziļinoties, analizējot, izzinot, cilvēks izprot drošības jostas un atstarotāja nozīmi, paša uzmanības lomu ceļu satiksmē utt. Mudināsim skolēnus domāt, būt atbildīgiem, neapstājoties pie ceļa zīmju iemācīšanās sākumskolā, bet procesu turpinot, jo tikai jēgpilna mācīšanās novedīs pie apzinātas rīcības un attieksmes.